

Латинська мозаїка

УДК 94:327

Владислав АКУЛОВ-МУРАТОВ,
кандидат наук з державного
управління

Ольга БУДЬКО,
здобувач Дипломатичної
академії України при МЗС

*Закінчення.
Початок у № № 4-7 2013 р.*

Погляд у майбутнє: «втеча на захід» або «natus vincere»?

Підсумовуючи проведений аналіз, можна стверджувати, що, займаючи 15% земної суші та представляючи 8,5% населення планети, Латинська Америка (разом із країнами Карибського басейну – ЛАКБ) відноситься до середнього шару світової ієрархії за загально регіональними показниками економічного розвитку – верхній ешелон країн регіону трохи більше ніж у 2 рази (у ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності) відстає від групи розвинених країн. Проте різниця між економічними показниками верхнього та нижнього ешелонів країн ЛАКБ становить 15-16 разів і збільшуватиметься далі.

Більшість держав ЛАКБ підуть шляхом інституційно-структурної організації тих територій, які зараз швидко акумулюють фінанси, знання, людський капітал, транспорт-

ні та комунікаційні можливості, оскільки системний процес концентрації цих ресурсів (за їх загального дефіциту) у цих районах зупинити неможливо й економічно не вигідно. І таких територій буде досить багато, наприклад, Сан-Паулу та Ріо-де-Жанейро в Бразилії тощо. Саме між такими глобальними центрами встановляться системні економічні, фінансові та наукові зв'язки зі складною мережевою структурою. Ці райони стануть «воротами» у глобальний світ.

Однак слід зазначити, що за останні два десятиріччя на хвилі загальносвітової модернізації в регіоні було проведено інтенсивну перебудову телекомунікаційної інфраструктури в руслі інформаційної революції. Введено ряд виробничих і організаційно-управлінських новацій, проте в різному форматі: у Бразилії – з опорою на власні сили та внутрішній ринок; чилійці закріпилися в окремих нішах на ринку сучасних послуг; у Мекси-

Summary

The article explores the genesis of Latin America. The research methodology includes the methods of historic psychology, as well as historiographic, philosophic, political, economic, and culturological analysis. This combination of methods allows building an authentic picture and understanding the logic of historic phenomena, intentions and ideas that guided the actions of the participants. Only the complex research allows having an integral picture of the historic and cultural development processes in Latin America, as well as possible ways of its future development.

Key words: Latin America, analysis, economy, politics, culture, complex research.

ці побудовано пряме обслуговування її національною економікою потреб системи глобального поділу праці; Коста-Рика повністю обслуговує потреби тільки однієї великої транснаціональної корпорації «Інтел» тощо.

У цілому регіональний виробничий сектор економіки замкнутий на обслуговування зовнішніх виробничих мереж через істотне відставання від індустріальних держав із продуктивності праці та розвиненості науково-технічної сфери. Виняток, за низкою напрямів, становить Бразилія. Однак у процесі аналізу змін і прогнозуванні зовнішньоекономічної політики країн ЛАКБ необхідно враховувати, по-перше, зрушення в розстановці сил на світовій арені на тлі зміщення полюсів зростання з Північної Атлантики в Азіатсько-Тихоокеанський басейн. По-друге, підвищення ролі великих країн, що розвиваються, з економікою, яка модернізується (у т. ч. Бразилії, що стала другим центром сили в Західній півкулі, і Мексики, на які в сумі припадає 4,5% світового населення, 4,1% світового валового внутрішнього продукту, 3,1% світової торгівлі та близько 2/3 сумарного

потенціалу ЛАКБ), які наполегливо працюють у напрямі перебалансування світових фінансів та економіки. По-третє, виникнення нових і зміна конфігурації чинних міжнародних коаліцій і угруповань за участю країн, що розвиваються, включаючи держави ЛАКБ.

Стратегічні пріоритети окремих країн ЛАКБ значною мірою різняться залежно від природних умов і специфічного набору власних соціально-економічних проблем. Однак на національному та загально регіональному рівнях є розуміння, що модернізація вимагає стратегічного планування – спеціальних програм для інноваційної сфери або особливо важливих сегментів національних економік. Тому, проаналізувавши на основі кресттемпоральних порівнянь ситуацію та дії урядів держав ЛАКБ за останні десятиріччя, можна перерахувати їх основні загальні стратегічні орієнтири на найближчі двадцять років:

– проведення ефективної трансформації виробничих систем на основі технічного прогресу, підвищення продуктивності праці та нагромадження людського капіталу при скороченні розриву в рівні

доходів різних соціальних груп;

– розвиток і модернізація, на основі зміцнення демократії, суспільного консенсусу щодо рівноправності та соціальної конвергенції статей, рас, етнічних груп тощо, для побудови сучасного громадянського суспільства на принципах транспарентності, міжнародного діалогу та гарантій прав людини;

– цілеспрямована державна політика у сфері інновацій (щоб уникнути втрати існуючих позицій на міжнародних ринках), спрямована на: розширення участі приватного сектору у фінансуванні нововведень; забезпечення технічної модернізації найважливіших для країн регіону галузей з переробки природної сировини; створення дієвих стимулів для розвитку високотехнологічного виробництва при виключенні прямого копіювання зарубіжного досвіду модернізації, з обов'язковою її адаптацією до місцевих умов, історико-культурних, інституційних і політичних особливостей країн ЛАКБ;

– перехід на більш прагматичну і технологічну політику для зміцнення національних інноваційних систем та тісної взаємодії між підприємствами, постачальниками та клі-

ентами, університетами, державними і приватними дослідницькими організаціями, фінансовими інститутами;

– розроблення та реалізація стійкої регіональної довгострокової стратегії розвитку, незалежної від циклів зміни політичного керівництва окремих держав, орієнтованої на формування нових альянсів держави та приватного сектору;

– гнучкий відбір державою пріоритетних об'єктів і секторів (підприємства, галузі, регіони, установи та категорії працівників), фінансування спеціалізованих програм відповідно до поточних змін у розвитку технологій і норм функціонування ринків;

– нарощування «людського капіталу» та формування сучасної системи професійної підготовки: інтегральна перебудова системи освіти в напрямі створення високопродуктивних робочих місць, рівного доступу населення до якісної освіти та сучасних знань; активне впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій у систему шкільної освіти; розширення участі університетів у науково-дослідницькій діяльності та розроблення нових технологій;

– створення якісних і доступних для населення сучасних загальних сис-

тем соціального забезпечення, охорони здоров'я та санітарії, що відповідають міжнародним нормам;

– проведення тісно пов'язаної зі стратегією продуктивного розвитку екологічної політики: активна позиція країн ЛАКБ на різних міжнародних форумах (ООН, СОТ та ін); здійснення комплексу заходів (включаючи податкові пільги та державні субсидії) щодо запобігання деградації природного середовища внаслідок виробничої діяльності; взаємна домовленість між державою і приватним сектором про розподіл відповідальності та критерії оцінки стану довкілля;

– модернізація основних економічних і суспільних інститутів для підвищення конкурентоспроможності в глобальній економіці з урахуванням передового світового досвіду, але на основі принципу соціальної справедливості (недопущення винятків для окремих верств, соціальних груп чи територій);

– поглиблення процесів регіональної інтеграції для максимального використання переваг лібералізації торгівлі та, паралельно, нейтралізації наслідків гіперсегментації глобальних і регіональних ринків, надмірного дроблення функцій у міжнародних виробничих ланцюжках, що, з одного боку, зміцнить інституційну основу діючих регіональних угруповань (виробить гранично чіткі нормативи їх діяльності, створить механізми подолання асиметрії та застосування компенсацій на користь менш розвинених учасників, сприяє диверсифікації

експорту та розвитку малих і середніх підприємств), з іншого – забезпечить просування інтеграції у сферу послуг, інфраструктури, держзакупівель та інноваційної діяльності.

Виконання цих стратегічних пріоритетів і досягнення їх основних орієнтирів дасть змогу країнам ЛАКБ в майбутньому досягти високих рубежів і позитивної динаміки розвитку. Однак, урахуовуючи, що успіх у різних областях буде нерівномірний, спрогнозуємо та проаналізуємо перспективи в періоді до 2030 року.

У найближчі 2-3 роки відбудеться уповільнення середньорічного приросту загально регіонального ВВП порівняно з результатами минулого десятиріччя. У міру подолання наслідків останньої світової економічної кризи ці показники підвищаться, становлячи в середньому 3-3,5% в цьому десятиріччі та 4-4,5% – у наступному.

Норма інвестицій поступово підніметься до 23-24% ВВП: на сьогодні в розвитку ЛАКБ діє інерція екстенсивних факторів росту, надалі помітно посиляться інтенсивні фактори (їх зумовить підвищення продуктивності праці).

До кінця першої третини ХХІ ст. в регіоні буде близько 700 млн. населення. Продовжиться процес урбанізації (на основі міграції сільського населення у великі міста; рівень досягне 78%, як у нинішніх розвинених країнах), що загострить проблеми екології, санітарії, забезпечення комунальними послугами.

Внутрішньорегіональні

демографічні відмінності об'єднують в окремий регіон Аргентину, Уругвай, Чилі та південні штати Бразилії, де вже відбувся перехід на європейську модель демографічного відтворення. У андській, центральноамериканській, карибській, північній і північно-східній частинах Бразилії, у поступово згасаючому режимі, залишатиметься зона високої народжуваності. Середньорічний темп приросту населення в цілому по ЛАКБ знизиться з нинішніх 1,3% до 0,7-0,8%.

Особливу увагу слід звернути на те, що протягом найближчих 15 років працездатне населення зростатиме випереджаючими темпами – на ринок праці вийде численне молоде покоління. Паралельно згадане вище уповільнення демографічного зростання знижуватиме економічне навантаження на зайнятих у виробництві. Тому регіональний ринок праці стане більш гнучким (включаючи схеми тимчасового найму), що призведе до ослаблення традиційних профспілок, підвищить роль індивідуальних контрактів і посилить урядову політику щодо укладання «соціальних контрактів».

На передній план вийде проблема міжконтинентальної та внутрішньоконтинентальної міграції. У зв'язку з цим виникнуть специфічні проблеми у країн-донорів (Мексика, Гватемала, Нікарагуа, Сальвадор, Перу, Болівія, Еквадор) і країн-реципієнтів (Коста-Рика, Чилі, Панама, Аргентина та Бразилія). Еміграція в США, Канаду, Іспанію та

інші індустріальні країни залишиться на високому рівні зі збільшенням частки відтоку туди кваліфікованих фахівців.

Країни регіону поступово перетворюються з джерела забезпечення базовими природними ресурсами в розташування нижніх і середніх «поверхів» міжнародних виробничих систем, у тому числі й ТНК. Це пов'язано з тим, що Китай та інші експортери Південно-Східної Азії втратять конкурентну перевагу на світовому ринку по дешевизні робочої сили, а країни ЛАКБ отримають її в галузі транспортних витрат, ціні робочої сили та інвестиційному кліматі. Їх котирування у світових рейтингах почнуть підвищуватися, у першу чергу, за рахунок Бразилії та Мексики. Тому квота регіону у світовій торгівлі товарами та послугами підвищиться, і її показник підійде близько до частки ЛАКБ у світовому ВВП.

У структурі економіки зросте роль сучасного агробізнесу, особливо в субтропічному поясі та зоні помірного клімату (Південний конус) – частка ЛАКБ у світовому ринку продовольства переросте 15% у зв'язку з розширенням географії його експорту з регіону (зростання потреб держав Близького та Середнього Сходу, східноазійських країн і низки африканських держав).

Країни ЛАКБ будуть і надалі потрібні економікам Азії, що розвиваються, перш за все як поставальники сировини. Тому в прогнозований період триватиме зростання вивозу рудних концентратів, металевих напівфа-

брикатів, енергоносіїв та їх похідних, за рахунок розширення відповідної ніші на світовому ринку для латиноамериканського експорту. Особливо активним споживачем сировини буде КНР, супроводжуючи імпорт масштабними інвестиціями у виробничі потужності країн ЛАКБ.

У найближчі 3-5 років попит на основні сировинні товари збільшиться, але надалі у сфері продовольства він ростиме інтенсивніше, а в сегменті мінеральної сировини зростання пригальмується під впливом прогресу в галузі ресурсозбереження та розширення кола альтернативних джерел енергії. Висока ресурсна забезпеченість регіону ЛАКБ залучатиме позарегіональних акторів, зумовлюючи зростання суперництва на латиноамериканських ринках.

Зросте глибина переробки сировини – основною тенденцією стане вдосконалення традиційних галузей. Однак прогрес в обробній промисловості визначатиметься зміною структури попиту на її продукцію за кордоном і рівнем розвитку внутрішніх ринків держав ЛАКБ. Результатом стане зростання ступеня її локалізації – збільшиться частка національних ком-

понентів у кінцевій продукції. Тому як антикризовий захід зміниться та розшириться структура диверсифікації продукції обробної промисловості: зменшиться її частка (у відносному вираженні), що поставляється в США, і збільшаться поставки всередині регіону та на інші позарегіональні ринки (розширяться співпраця Бразилії з Анголою, Мозамбіком, ПАР, Намібією та ін.). Навіть у Мексиці відбудеться часткова переорієнтація поставок із «макіладорас» (нині орієнтуються виключно на ринки Північної Америки) на внутрішній ринок і ринки інших країн ЛАКБ.

Відбудеться розвиток і розширення сфери послуг – поширяться аутсорсинг, лізинг та інші види діяльності з обслуговування бізнесу. При цьому деякі традиційні для ЛАКБ сектори послуг відносно зменшаться (наприклад, неформальний сегмент роздрібною торгівлі). Туристична галузь розвиватиметься по наростаючій: турпотік значно зміниться і буде диверсифікований за рахунок туристів з азіатських і європейських держав.

Найбільш серйозні зміни відбудуться в енергетиці та інфраструктурі. Нова інфраструктура опи-

ратиметься на трансандські (широтні) транспортні коридори і мережу трубопроводів, включаючи меридіональні атлантичну й тихоокеанську мережі (коридори Венесуела – Аргентина та Перу – Чилі), що збільшить внутрішньорегіональну торгівлю природними енергоносіями.

Екологічний моніторинг, програми охорони довкілля та збереження природного біорізноманіття, а також превентивні дії з метою подолання наслідків природних катастроф стануть важливим напрямом державної політики у великих країнах ЛАКБ. Адже, по-перше, значна частина населення буде зосереджена в найбільших містах, де проблеми водопостачання, санітарії тощо завжди є дуже гострими. По-друге, іноземні корпорації у ХХ ст. добували природні ресурси без витрат на збереження довкілля. По-третє, значна частина регіону розташована в зоні підвищеної небезпеки природних катастроф і тектонічної активності. Однак помітне зростання витрат на екологічні цілі та заходи з підвищення рівня підготовленості до ліквідації наслідків стихійних лих слід очікувати тільки у другому десятиріччі прогнозованого періоду.

Ураховуючи, що країни ЛАКБ стоять на порозі наступного етапу технологічної модернізації (що починає черговий цикл економічного підйому та знову не збігається по фазі з європейським і американським), який мобілізує внутрішні економічні та політичні ресурси та масштабно приверне зовнішній капітал, процес

диференціації країн регіону за рівнем економічного розвитку посиляться – у більш розвинених зонах ТНК почнуть розміщення виробничих потужностей у секторі середньої технологічної складності, створюючи ворота в глобальний світ. Тому до кінця прогнозованого періоду ця хвиля модернізації захопить широке коло країн ЛАКБ, залишаючи осторонь лише найменш розвинені.

За рівнем розвитку власної науково-технічної бази тільки Бразилія наблизиться до індустріально розвинених країн Заходу. Мексика, Чилі, Аргентина можуть розраховувати лише на освоєння деяких сегментів у цій сфері діяльності: в умовах обмеження коштів на НДДКР у всіх державах ЛАКБ переважатиме імпортоорієнтований варіант технологічної модернізації. В інших країнах технологічне оновлення матиме осередковий характер з орієнтацією на окремі специфічні ніші в створюваних ТНК виробничих ланцюжках.

В Аргентині, Бразилії, Мексиці, Перу, Колумбії та Чилі відбудеться структурна перебудова економіки під тиском нового технологічного укладу та комплексного освоєння (в електронно-мережевому форматі) перспективних нано- та біотехнологій, робототехніки та альтернативної енергетики. Однак процес протікатиме з помірною швидкістю (немає можливості істотного збільшення норм накопичення).

Державні структури ЛАКБ змушені будуть вибудовувати нову систему відносин із приватним

бізнесом, повертаючись із «лівого дрейфу» з огляду наростання проблем керованості латиноамериканського суспільства та перебудовою приватного сектору. Це означає диверсифікацію форм і механізмів приватно-державного партнерства: концесії, державні кредитні гарантії, співфінансування великих проектів (насамперед інфраструктурних) тощо. Тому державні банки розвитку залишаться важливими інструментами антикризової політики та вирішення найбільш складних проблем у країнах регіону.

Аргентина, Уругвай, Чилі та Бразилія (перетворюючись на глобально-го гравця) і надалі нарощуватимуть власний економічний потенціал завдяки своїй політичній стабільності. У Болівії, Еквадорі, Перу, Колумбії, Венесуелі та Парагваї збережуться економічна нестійкість і політичні пертурбації. Винятком може стати Колумбія (за умови згасання внутрішнього конфлікту та згорання наркотрафіку). Загостряться внутрішні конфлікти в Перу та Болівії (на етнополітичній основі та у зв'язку зі зростанням диспропорцій у благополуччі різних районів). Залежність Мексики від економіки США, негативні зміни в якій спричинять політичну дестабілізацію та сплеск кримінальної активності, не дасть змоги швидко нормалізувати стан у країні: відновлення впливу Мексики в регіоні можливе лише до кінця прогнозованого періоду.

Соціально-політична ситуація в країнах Центральної Америки (крім Коста-Рики) визначати-

меться, з одного боку, ступенем їх інтеграції в процес глобального поділу праці (за мексиканською моделлю), з іншого – наростанням дисбалансу в національних господарствах і обмеженими можливостями у вирішенні соціальних проблем і розгортанні економічної модернізації.

У Карибському басейні економічна диференціація буде набагато сильнішою, ніж у Латинській Америці. Тут уже виділилася група відносно процвітаючих країн і територій із високим рівнем життя, що знайшли свою нішу у світовій економіці (Багами, Барбадос, Віргінські острови і т. д.). Однак ті, хто зробив ставку на офшорний бізнес, матимуть серйозні проблеми у зв'язку з майбутнім обмеженням цієї практики, а вибір нової спеціалізації для острівних міні-держав максимально обмежений – *ubi nihil, nihil*.

Куба поступово трансформуватиметься за в'єтнамським варіантом: консервація основних елементів політичної системи та певна лібералізація економічного життя. Стійкість нинішньої системи влади на Кубі залежить від довготривалості союзу АЛБА – Болівії, Венесуели, Домініки, Нікарагуа й Еквадору.

До кінця прогнозованого періоду в соціальній сфері ЛАКБ стануться помітні зміни – економічне зростання підвищить доходи основної маси населення. Багато країн регіону консолідують економіку за допомогою розроблення нових механізмів її регулювання. Аргентина, Бразилія, Мексика, Перу, Колумбія та Чилі

наблизяться до держав із середнім рівнем доходів – розшириться середній клас їх населення. Соціально орієнтована політика дасть прогрес у галузі освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення.

Тому в країнах ЛАКБ, що належать до вищого та середнього ешелону, у політиці поступово зміцнюватимуться центристи, базою яких стане зростаючий середній клас, традиційно амортизуючий вплив радикалів. Лідерство матимуть партії та рухи, що поєднують у собі принципи демократії, економічної раціональності та соціальної солідарності.

До середини прогнозованого періоду спостерігатиметься скорочення кількості режимів лівої орієнтації (приблизно на третину) при збереженні їх вагомої політичної ролі в ЛАКБ – методологія спілкування зі світом у них стане більш прагматичною: увага до соціальних функцій держави поєднуватиметься з удосконаленням інституційно-правової бази. Більше з'явиться помірних урядів, що стане чинником політичної рівноваги в регіоні. Хоча ліворадикальні варіанти (типу венесуельського) будуть здатні проявити себе, завдяки помилкам, яких можуть припуститися США та інші гранди світової політики.

До кінця прогнозованого періоду в регіоні переважатимуть інституційно усталені режими – зона політичної турбулентності буде обмежена декількома державами. Основні проблеми матиме УНАСУР та інші структури внутрішньорегіональної інтеграції. Для всього

прогнозованого періоду будуть характерні внутрішні конфлікти малої інтенсивності, пов'язані з періодичним загостренням соціальних протиріч в окремих країнах на основі етнічного радикалізму, а також із проблемами транскордонного наркотрафіку. Адже, на відміну від Старого Світу, Латинська Америка майже не матиме ґрунту для зіткнень міжцивілізаційного та конфесійного характеру, що дає мінімальні передумови для транскордонного тероризму.

Позиція ЛАКБ на міжнародній арені безпосередньо залежить від широти та диверсифікації її міжнародного співробітництва. У прогнозований період можливості маневру будуть сприятливими – перед країнами ЛАКБ першого та другого ешелонів з'явиться перспектива виходу з існуючої периферійної ніші. Перебудова їх зовнішньоекономічних зв'язків буде спрямована на: 1) невелике зменшення частки США за відносного підвищення ролі ЄС; 2) зростання внутрішньозональної торгівлі; 3) стійке збільшення взаємодій з азіатськими країнами. Лідируватиме Бразилія, працюючи по напрямку Південь-Південь, БРІКС, діалог із США та ЄС. До цього ж прагнутимуть Мексика, але її шанси невеликі. На зміну домінуванню американських стратегічних інтересів на південноамериканському континенті приходить більш збалансована політика співпраці з позарегіональними гравцями.

У прогнозований період зовнішній ринок як і раніше визначатиме обсяг національного виробни-

цтва та макроекономічну стабільність країн ЛАКБ, незважаючи на розвиток експортоорієнтованої моделі з частковою переорієнтацією на внутрішній ринок. Зросте попит на стратегічні ресурси – вуглеводні, корисні копалини, продовольство, воду. Наявність у регіоні великих запасів корисних копалин і вільних земельних угідь, придатних для виробництва сільськогосподарської продукції, підвищить його рейтинг у світовому господарстві.

Не менше десятиріччя триватиме процес становлення системи латиноамериканської інтеграції, що залежить від якісних зрушень у внутрішньорегіональному поділі праці: зростання взаємної торгівлі енергоносіями та продовольством; розміщення фрагментів виробничих ланцюжків на континенті; налагодження торгівлі сучасними послугами; розвитку інфраструктури (чому нині надається особливе значення). Буде прийнято знакові угоди і створено національні органи для прискорення інтеграції.

Торговельні зв'язки Південної Америки з країнами АТР зміцняться та стимулюватимуть процес транстихоокеанської інтеграції, заснованої на взаємодоповнюваності економік цих регіонів. Одночасно триватиме розвиток трансатлантичних інтеграційних зв'язків на основі угод про економічну асоціацію між МЕРКОСУР, АСН і ЦАОР із ЄС і КАРІКОМ, що готуються протягом останніх десяти років.

У найближчі 20 років в обох Америках збережуться дві різноспрямовані

тенденції: прагнення до об'єднання всього регіону та взаємодії окремих груп країн. Об'єднання всіх держав регіону в єдиний інтеграційний блок із НАФТА не відбудеться (зокрема через протидію цьому проекту з боку Бразилії, яка претендує на самостійну роль регіонального лідера). Натомість країни ЛАКБ і надалі розвиватимуть проект загальнорегіональної Організації латиноамериканських і карибських держав, яка візьме на себе низку координаційних функцій, не підміняючи, однак, нинішню ОАД.

У Південній зоні Бразилією, як лідером, просувається інша стратегія, спрямована на: диверсифікацію зовнішніх зв'язків, розвиток співробітництва по лінії Південь – Південь, протидія монополії США на континенті. Прагнучи підвищити свій статус до рівня світової держави, Бразилія позиціонує себе в міжнародних організаціях як виразник і захисник інтересів усіх країн, що розвиваються. Вона продовжить цей курс, якого дотримувалася останні двадцять років, почавши з реалізації МЕРКОСУР, а потім, на противагу АЛКА і УНАСУР, для досягнення своїх геополітичних цілей. Тепер це договір про стратегічне партнерство з ЄС, створення ІБСА та активну участь у БРІКС. АЛБА припинить своє активне існування у зв'язку з обмеженими економічними можливостями Венесуели, яка, крім нафти за пільговими цінами, мало що може запропонувати країнам-партнерам для поліпшення їхнього становища у світовому господарстві.

У Південній зоні торгова інтеграція розвиватиметься повільніше, ніж у Північній через низьку взаємодоповнюваність економічних структур, слабкий розвиток транспорту та зв'язку, обмежені можливості бразильського внутрішнього ринку, ослаблення традиційних інтеграційних угруповань, а також посилення ідеологічних, політичних і економічних розбіжностей. У цих умовах перехід від зони вільної торгівлі до загальних ринків і економічних союзів дасть розвиток співпраці в гнучких формах, що не вимагають жорсткої дисципліни, за участю обмеженого числа країн. Перспективні напрями – розвиток систем транспорту, зв'язку, енергетики, сприяння торгівлі, вирішення екологічних проблем.

У прогнозованому періоді з боку ЛАКБ зростатиме потреба в розширенні своїх ділових зв'язків. Тому Україна має можливість підвищити інтерес до себе як до економічного партнера. Українська стратегія повинна полягати в зростанні товарообігу в поєднанні з диверсифікацією товарної структури та розширенням географії регіональних товарних поставок, у тому числі за рахунок активної інвестиційної співпраці: атомна

та гідроенергетика, розвідка і видобуток природних ресурсів, залізничне будівництво, аерокосмічна сфера, прокладання й експлуатація газо- і нафтопроводів, деякі напрями телекомунікаційної сфери, військово-технічне співробітництво. У сфері науково-технічної співпраці – поновлювані джерела енергії, біо- і нанотехнології, отримання нових композиційних матеріалів.

Однак стан української економіки та її технологічне відставання не дадуть їй змоги бути серед пріоритетних партнерів країн ЛАКБ, але може допомогти посилити деякі позиції на окремих ринках регіону (Бразилія), незважаючи навіть на відсутність комплементарності економік. Дефіцит зовнішньої торгівлі України з латиноамериканськими державами збережеться – діяльність українського бізнесу обмежуватиметься конкуренцією з боку місцевих фірм і компаній, спроможних надавати високотехнологічні послуги в гідроенергетиці, телекомунікації, верстатно- і сільгоспмашинобудуванні тощо. До того ж зростатиме тиск за рахунок конкуренції з боку Китаю.

Для просування України на ринки ЛАКБ необхідно вирішити деякі про-

блеми, що є хронічними в її економічній політиці на цьому континенті. Перше – це загальний підхід до співпраці. Необхідно враховувати, що економічний потенціал країн ЛАКБ зріс, і вони все більше позиціонують себе в ролі експортерів машин і устаткування, джерел прямих інвестицій. Тому необхідно проводити цілеспрямовану політику з поліпшення іміджу України в латиноамериканських державах на основі сучасних інформаційних технологій. Друге – це розширення договірно-правової бази, включаючи підписання угод про взаємний захист інвестицій і уникнення подвійного оподаткування, модернізацію кредитної та податкової практики, вирішення проблем кредитно-фінансової підтримки експортно-імпортних операцій і взаємних інвестиційних проєктів. Третє – це усунення на державному рівні міжвідомчих бар'єрів і формування єдиного механізму взаємодії для різних видів зовнішньоекономічної діяльності. При реалі-

зації найбільш перспективних для України інвестиційних проєктів повинна розширюватися практика державних гарантій. Держава зобов'язана сприяти налагодженню контактів між представниками малого та середнього бізнесу, що беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності обох сторін. Четверте – зміна формату відносин: необхідно активізувати політико-дипломатичну присутність України у ключових міжнародних організаціях не тільки ЛАКБ, а й усїєї Західної півкулі. Доцільно розширити співпрацю з регіональними економічними угрупованнями, а також вступити в Міжамериканський банк розвитку та укласти угоди про взаємодію з субрегіональними кредитно-фінансовими організаціями. Торгово-економічну співпрацю з найбільш перспективними партнерами (Бразилія, Мексика, Аргентина) до кінця першого десятиріччя прогнозованого періоду потрібно перевести у формат угод про вільну торгівлю. Use it or lose it!

АНОТАЦІЯ

У статті за допомогою методів історичної психології, історіографічного, політичного, економічного та культурологічного аналізів розглядається генезис розвитку Латинської Америки. Такий підхід дає змогу побудувати справжню картину її розвитку та зрозуміти логіку історичних подій, інтенцію та сенс дій особистостей, які брали в них участь. Лише таке комплексне дослідження дозволяє побачити цілісну панораму процесів історико-культурного розвитку Латинської Америки та можливі варіанти розвитку її майбутнього.

Ключові слова: Латинська Америка, аналіз, економіка, політика, культура, комплексне дослідження.

АННОТАЦИЯ

В статье с помощью методов исторической психологии, историографического, философского, политического, экономического и культурологического анализов рассматривается генезис развития Латинской Америки. Такой подход позволяет построить подлинную картину и понять логику исторических событий, интенцию и смысл действий участвовавших в них личностей. Только такое комплексное исследование дает возможность видеть целостную панораму процессов историко-культурного развития Латинской Америки и возможные варианты развития ее будущего.

Ключевые слова: Латинская Америка, анализ, экономика, политика, культура, комплексное исследование.